

UNA BIBLIOTECA EN TARONJA

Proa navega a tot vent

La col·lecció A tot vent, la més prestigiosa subministradora de novel·les en català des de fa seixanta anys, obrí des del 1983 una nova etapa. A hores d'ara, 60 títols, i amb ells una part fastuosa de dos segles de narrativa universal, en són el resultat.

E. Sòria

Entre les col·leccions de narrativa que han aconseguit perdurar en el difícil mercat català, la biblioteca A tot vent d'Edicions Proa és una veterana

que compta amb una solidíssima imatge de prestigi, que es tradueix en la sensació que qualsevol llibre amb l'anagrama del vaixell veloç ha de tenir, de bestreta, interès. Una sensació, per cert, que A tot vent no defrauda.

Per potenciar la novel·la

El 1928 **Marcel·lí Antic** i **Josep Queralt** fundaven Edicions Proa i en triaven com a director literari, el vast novel·lista **Joan Puig i Ferrer**. Fins la guerra, Proa publicà 92 títols de narrativa. Hi predominaven traduccions, des de novel·les clàssiques a rabioses actualitats del moment com **Schnitzler** o **Zweig**. Unes traduccions realitzades, a més, per grans escriptors catalans: **Carner**, **Martínez Ferrando**, **Jordana**, **Nin**, entre altres, en serien habituals.

Proa naixia, és obvi, amb ànim de desfer l'espèss prejudici noucentista contra la novel·la. Un prejudici que havia fet del català un erm per a aquest gènere decisiu durant una dècada. El bombardeig de traduccions preparà el camí.

Tot seguit Proa esdevingué la plataforma per als nous novel·listes catalans, i amb gent com **Sagarra** o el mateix **Puig i Ferrer**, els resultats de l'estratègia van ser considerables.

El 1952, a l'exili, **Josep Queralt** recuperava la col·lecció A tot vent. Però cal esperar al 1965 perquè l'editorial Aymà, de la mà de **Joan Baptista Cendrós**, normalitze la iniciativa. A tot vent seguí navegant, ara amb el poeta **Joan Oliver** al timó literari, i va mantenir el nivell d'exigència. Els novel·listes tenien una gran col·lecció on publicar i l'exigu públic del moment pogué llegir en català les gran obres de sempre i les novetats que havien fet forrolla. **Camus**, **Moravia**, **Hemingway**, **Anais Nin**, **Faulkner**, la **Beauvoir**, **Murdoch**, **Greene**, **Sartre**, **Kafka**, **Pavese** o **Capote** són noms que assenyalen bé per on anaven els tirs.

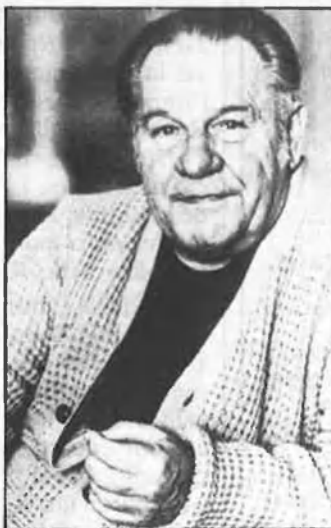
Ara, nova etapa

El 1983, ja dins la Fundació Enciclopèdia Catalana, la col·lecció dels llibres taronja canvia de format: llibres més grans, tapes dures, coberta discretíssima, una il·lustració d'un artista conegut, i bon paper. És el final de l'estèti-



Xavier Bru de Sala, director literari de la col·lecció A tot vent.

DOMÈNEC UMBERT



D'esquerra a dreta, Sciascia, Mann, Burguess; Yourcenar, Bassani, Durrell i Mishi- ma; Canetti i Pirandello.

ca de llibre de butxaca, a canvi d'una presentació de qualitat. La direcció seguí a càrrec de **Joan Oliver** —fins que va morir, el 1986— amb **Joan Carre- res**, **Joan Triadú** i **Josep M. Espinàs**.

Segons **Xavier Bru de Sala**, actual director literari de la col·lecció, «el canvi de format responia a un relançament de la col·lecció. A tot vent és

la col·lecció reina de Proa, això és obvi, i calia donar-li més volada. En poc més de tres anys, la col·lecció ha tret seixanta títols i, encara que no tot són novetats —hi ha una part petita que són reedicions de l'antiga col·lecció i inclús d'altres, com ara *Madame Bovary*—, en la major part dels casos es tracta de títols nous. Ara aquesta

etapa és ja ben consolidada i caldrà abaixar una mica un ritme tan fort ».

A tot vent segueix dedicant-se, és clar, a la gran novel·la. «En la selecció de títols —comenta **Bru de Sala**— hem procurat buscar un equilibri entre autors consagrats i no tan coneguts, traduccions i originals, antics —els clàssics de la novel·la del XIX— i contemporanis».

Entre els llibres catalans hi trobem *Vida privada*, la gran novel·la noucentista de **Sagarra** i també **Teresa Pàmies**, **Xavier Benguerel**, **Olga Xirinacs**, **Miquel Ferrà**, **Ferran de Pol**, **Isidre Grau**, **Baltasar Porcel** i **Miquel Àngel Riera** (dos dels tres nobelitzables catalans, segons el Pen Club), els guanyadors del Sant Jordi inclosos.

El capítol de traduccions és molt més nombrós, i la galeria d'obres que ens presenta no admet comparança. Són cinquanta títols que valen per tota una biblioteca. Entre els decimonònics trobem, naturalment, molts francesos i rusos: *El roig i el negre*, de **Stendhal**; *Eugénie Grandet*, de **Balzac**; *Madame Bovary*, de **Flaubert**; *Anna Karè- nina* i *Resurrecció*, de **Tolstoi**, dues



FILMOTECA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

DIMECRES, 30

18.00 h.: CAMPESINOS, *Marta Rodríguez i Jorge Silva*, 1968. Colòmbia. MANUELA, *Humberto Solas*, Cuba. V.O. 20.00 h.: No hi ha sessió.

22.00 h.: LA ESPIRAL, *Armand Mattelart, Jacqueline Meppiel, Valérie Mayoux*, 1975. Documental. V.O.S.E.

DIJOUS, 1

18.00 h.: ALSINO Y EL CONDOR, *Miguel Littin*, 1982. Nicaragua. V.O. 20.00 h.: No hi ha sessió.

22.00 h.: MUJERES DE LA FRONTERA, *Ivan Argüello*, 1986. Nicaragua. V.O. Col·loqui.

DIVENDRES, 2

18.00 h.: BOUDU SAUVÉ DES EAUX, *Jean Renoir*, 1932. França. V.O.S.E. 20.00 h.: LE PONT DU NORD, *Jacques Rivette*, 1982. França. V.O.

22.00 h.: UN CANTO PARA NICARAGUA, *Ron Levine, René DeCarufel*, 1985. Col·loqui.

DISSABTE, 3

16.00 h.: AL FINAL DE LA ESCAPADA, *Jean-Luc Godard*, 1959. França. V.O.S.E.

18.00 h.: LA MUJER DEL AVIADOR, *Eric Rohmer*, 1981. França. V.O.S.E.

20.00 h.: PARIS VU PAR... *Jean Doucet, Jean Rouch, Jean Daniel-Pollet, Eric Rohmer, Jean-Luc Godard, Claude Chabrol*, 1964. França. V.O.

22.00 h.: PARIS VU PAR... 20 ANYS APRÉS, *Vincent Nordon, Chantal Akerman, Bernard Dubois, Philippe Garrel, Frédéric Mitterrand, Philippe Venault*, 1984. França. V.O.

DIUMENGE, 4

12.00 h.: Matinal infantil: NATTY GANN, *Jeremy Kagan*, 1985. USA. V.E. 16.00 h.: LE DESORDRE À 20 ANS, *Jacques Barattier*, 1966. França. V.O.S.E.

AURELIA STEINER (MELBOURNE), *Marguerite Duras*, 1979. França. V.E. 18.00 h.: EX, *Jacques Monory*, 1968. França. Sense diàlegs. AL FINAL DE LA ESCAPADA, *Jean-Luc Godard*, 1959. França. V.O.S.E.

20.00 h.: LA MUJER DEL AVIADOR, *Eric Rohmer*, 1981. França. V.O.S.E. 22.00 h.: AURELIA STEINER (MELBOURNE), *Marguerite Duras*, 1979. França. V.O. BOUDU SAUVÉ DES EAUX, *Jean Renoir*, 1932. França. V.O.S.E.

Travessera de Gràcia, 63.
Telèfon 201 29 06

obres mestres excel·lentment traduïdes. *Oblòmov*, la minuciosa vivisecció d'un pobre d'esperit, de **Gontxàrov**. També hi ha alguns anglesos, però pocs: *Grans esperances*, de **Dickens**; *Orgull i prejudici*, de **Jane Austen**, i *Washington Square*, de **Henry James**. Un sol italià: l'aspre **Giovanni Verga**, amb *Els malànimes*. En fi, joies.

S'endú la part del lleó, de tota manera, la gran narrativa d'entreguerres. Entre altres hi trobem **Gide** —*Les caves del Vaticà*; **Virginia Woolf**, *La mort a Venècia* i *Màrio i el màgic*, de **Thomas Mann** (algun dia algú traduirà per fi les obres extenses del mentor *Germaniae*, esperem-ho); *El brogit i la fúria* i *Les palmeres salvatges*, de **Faulkner**; *El difunt Matias Pascal*, de **Pirandello**; *La marxa de Radetzky*, magnífica novel·la ambientada en la decadència de l'imperi austrohongarès, de **Joseph Roth**; els dos llibres duts al cinema de **Forster**, *Viatge a l'Índia* i *Una habitació amb vistes*, i l'obra més coneguda de **Mishima**, *El mariner que va perdre la gràcia del mar*. Com també **Xòlokhov**, **Moravia**, **Radiguet** o **Mauriac**.

D'aquest tombant del segle hi ha *El quartet d'Alexandria*, la peça major de **Durrell**, enorme, ambiciosa però no sempre reeixida empresa narrativa que caldrà comparar amb una obra més enorme encara, *El quintet d'Avinyó*, que edita Versal; *Narayama*, de **Fukazawa**, gran novel·la que ha originat un bell film; *La taronja mecànica*, d'**Anthony Burgess**; *A sang freda*, del càustic **Capote**, totes dues dutes també al cinema; el primer volum de les memòries d'**Elias Canetti**, *La llengua salvada*, que fou un dels goigs del lector més notats de la passada temporada, o *La ribera de Sirtes*, de **Julien Gracq**, un dels escriptors francesos actualment de moda.

Les traduccions de Proa s'han caracteritzat des del començament per la bellesa i la claredat, virtuts rares. Aquesta tradició continua. A les reedicions trobem encara vells noms il·lustres —part de les traduccions dels russos són d'**Andreu Nin**— i entre els llibres nous, per exemple, hi ha **Pedrolo** (el seu treball amb **Durrell** és immillorable), **Helena Valentí**, **Sala Valldaura**, **Carme Serralonga**, **Jordi Arbonés**, etc.

La col·lecció, segons **Bru de Sala**, funciona molt bé, «perquè el públic ja sap el que se li ofereix. Un llibre A tot vent es pot llegir ara o d'ací a tres anys perquè seguirà sent interessant. Les modes literàries de vegades són efímeres, però nosaltres procurem publicar llibres que sempre faran goig de llegir. Quan publiquem autors contempora-

nis, és pequè pensem que han d'estar-hi, que aquests llibres perduraran».

«Els llibres taronja no han patit fins ara l'obstacle dels drets de publicació monopolitzats per editorials en castellà, tot i que el problema existeix i sembla que s'està aguditzant. Fins ara només hi hem ensopgat una vegada i es va poder solucionar. El que sí que és cert, desgraciadament, és que, quan publiquem un llibre que no havia estat llançat prèviament en castellà, quasi ningú no se'n fa ressò. És desconcertant. Així es fa ben difícil no anar-hi a remolc, perquè, al capdavall, els llibres s'han de vendre. També hem comprovat que el cinema és un mitjà de promoció molt efectiu. Totes les novel·les dutes recentment al cinema s'han venut molt bé, com *Narayama* o les dues de **Forster**. El *Viatge a l'Índia* ha estat, amb els premis Sant Jordi, el llibre més venut de la col·lecció».

Llibres per al 88

A tot vent obrirà temporada amb *La gata d'or*, de **Michel Tournier**, un altre dels francesos de moda, que compta ja amb un llibre en català a Venècies, i amb *Senilitat*, de **Svevo**, la que per a molts és la millor novel·la de l'escriptor triestí, tan freqüentat darrerament pels nostres traductors. A més, es prepara el desembarcament d'un bon garbell de literatura en portuguès: **Sena**, **Saramago**, **Amado**, **Orga**, etc., amb una selecció de títols molt atractiva d'una de les narratives més vives i estimulants a hores d'ara.

Per a més avant hi ha previst un seguit de títols de lectura obligada. Esmentarem, perquè vagen fent boca, *Els fills de la mitja nit*, de **Salman Rushdie** —una de les novel·les més elogiades de la dècada—, el segon volum de les memòries de **Canetti**, *Les relacions perilloses* de **Laclos** —que haurà de competir amb la gran traducció castellana de **Ferrater**—, i *Bouvard i Pécuchet*, una cruel novel·la de **Flaubert** que, estranyament, mai no ha tingut sort editorial. I també **Max Frisch**, **John Updike**, **Salvatore Satta**, **Sciascia**, etc., grossa artilleria.

La nova etapa d'A tot vent ocupa ja una atapeïda prestatgeria taronja i prompte caldrà fer-li més lloc. Però, a banda del seu curiós efecte estètic, els llibres taronja han esdevingut imprescindibles per a tot aquell que encara disfruta llegint, perquè ens posa a l'abast els més depurats i intel·ligents exemples del difícil art de contar històries. Una oportunitat, repetible seixanta vegades, per ara, de redescobrir el plaer de llegir. □